

Bifolium

Nieuws over handschriften en oude drukken
ISSN: 0920-9360

Redactie: p/a Afdeling Mediaevistiek, Rijksuniversiteit Groningen, Postbus 716, 9700 AS Groningen NL

34

OKTOBER 1999

Ter inleiding

Dit najaar is er in Antwerpen en Gent bijzondere aandacht voor de persoon en tijd van keizer Karel V (1500-1558), waarbij ook de rol van het boek in de eerste helft van de 16de eeuw belicht wordt. Sterk op boeken gericht is uiteraard de grote viering van het Gutenberg jubileum in het jaar 2000 in Mainz en elders. Details hierover zijn het beste te raadplegen via resp. www.charlesv2000.org en www.uni-mainz.de/fb/geschichte/buwi:

Was er om technische redenen bij het vorige nummer van Bifolium geen girobetaalkaart of rekening bijgevoegd, ditmaal is dat wél het geval: wij verzoeken U vriendelijk op korte termijn het verschuldigde bedrag over te maken!

TENTOONSTELLINGEN

AMSTERDAM Bibliotheca Philosophica Hermetica: Geheimmisse der Alchemie. 15 oktober - 10 december 1999. Met publicatie (in het Duits).

LOS ANGELES J. Paul Getty Museum: The Psalms and their illustration. 1 februari - 23 april 2000. N.a.v. recente aanwinst 20 topstukken uit eigen collectie.

BRUSSEL Koninklijke Bibliotheek: Finland 500 jaar op de kaarten van Europa. 5 november - 4 december 1999.

BRUSSEL Koninklijke Bibliotheek: De grote kroniek van Hengouwen. 17 maart - 6 mei 2000. Met publicatie (bij Brepols).

EMDEN Johannes a Lasco Bibliothek - Große Kirche: Johannes a Lasco (1499-1560) und seine Zeit. 16 oktober - 28 november 1999. Toont deel humanistische en theologische context van Poolse geleerde en reformator (superintendent Ostfriesland), vooral bekend als inwonend student bij Erasmus en als koper van diens bibliotheek (diverse Erasmiana worden getoond). Met catalogus, zie Jürgens..

FIRENCE Biblioteca Medicea Laurenziana: Marsilio Ficino and the return of Hermes Trismegistus. 1 oktober 1999 - 8 januari 2000. Presentatie van de Amsterdamse Bibliotheca Philosophica Hermetica.

GREENWICH The Old Royal Observatory (Queen's House): The Story of Time. 1 december 1999 - 24 november 2000.

KÖLN Universitäts- und Stadtbibliothek: 500 Jahre Buchtradition in Köln. Von der Koelhoffschen Chronik bis zu den Neuen Medien. 4 november - 22 december 1999. Mooi overzicht van belangrijke drukkersstad; met publicatie (zie SCHMIDT). Cf. Congressen.

KOPENHAGEN Det Kongelige Bibliothek: Levende ord & lysende billeder: den middelalderlige bogkultur i Danmark [Living words and vivid pictures: the medieval world of books in Denmark]. 15 september 1999 - 4 januari 2000. Met publ.

LEEUWARDEN Provinsjale Biblioteek fan Fryslân: 100 Topstukken uit de PB. / De klassieke handschriften van de PB. Vanaf 8 mei 2000. Tentoonstellingen ter opluistering van de heropening van de verbouwde PB. Met publicaties.

LEUVEN Predikherenkerk: De schatkamer van Alamire. Muziek en miniaturen uit Keizer Karels tijd (1500-1535). 25 september - 5 december 1999. Met publicaties (BEF 850 en 1400); Info: <http://fuzzy.arts.kuleuven.ac.be/alamire> (cf. Conferenties).

TILBURG Scription: Miniaturen en monnikenwerk - Middeleeuwse manuscripten uit een Brabantse collectie. 13 november 1999 - 13 februari 2000. Schatten uit een particuliere collectie in dit museum voor schriftelijke communicatie. Met cat. (A.M. AS-VIJVERS). Info.: Scription, Spoorlaan 434a, NL-5038 CH Tilburg, fax (+31) 13. 5800818, e-mail: scription@tref.nl.

Dodendans. Houtsneede uit Hartmann Schedel, Liber Chronicarum. Neurenberg, Anton Koberger, 1493, (Utrecht, Museum Catharijne Convent, ABM i 20 - Te zien aldaar (vanaf december)).

UTRECHT Museum Catharijneconvent: Uit het hart van Rusland. 27 augustus - 14 november 1999. Ikonen en miniaturen uit 15de en 16de eeuw. Met catalogus.

UTRECHT Museum Catharijneconvent: Leven na de dood. Gedenken in de late middeleeuwen. 11 december 1999- 26 maart 2000. Met veel prachtige handschriften en incunabelen; catalogus: zie van BUEREN.

WOLFENBÜTTEL Herzog August Bibliothek: Ungarn im Spiegel Europas. Alte Drucke, Corvinen, Malerbücher. 4 september - 3 december 1999. Met publicatie.

ZWOLLE Stedelijk Museum: Zwolle als boekenstad aan het einde van de Middeleeuwen. 20 mei - 9 juli 2000. Met publicatie.

NIEUWE EN AANGEKONDIGDE LITERATUUR

VAN BEMMEL, Harry Catalogus van de handschriften aanwezig in de Bibliotheek Arnhem. Hilversum: Verloren, 1999. 276 pp., ill. ISBN 9 0655 0083 9. Dfl. 55. Weinig bekende collectie bevat diverse opmerkelijke boeken.

BLOK, F.F. Isaac Vossius en zijn kring. Zijn leven tot zijn afscheid van Koningin Christina van Zweden, 1618-1655. Groningen: Forsten, 1999. 534 pp., ill., reg., geb. ISBN 9 0698 0117 5. Dfl. 140. Rijke studie van grote kenner met veel onbekend materiaal. Een Engelse uitgave is in voorbereiding.

BORSA, Gedeon Michael de Hungaria, a mediaeval author in Britain; his person and a bibliography of the printed editions of his work between 1480-1621. Budapest: Borda Antikvárium, 1998. (= Bibliographical publications from the Borda Antikvárium Budapest, 6). 225 pp., ill. ISBN 9 6380 0610 2. Voorbeeldige bibliografische studie.

BOYLE O.P., Leonard E. Paleografia Latina Medievale. Introduzione bibliografica. Roma: Tognon, 1999. 460 pp. Lit 95.000 Door Fabio Troncarelli (tot 1998) aangevulde, in het Italiaans bewerkte systematische bibliografie over allerhande aspecten van het middeleeuwse schrift (eerste uitgave, in Engels, 1984).

BRINKHUS, Gerd, Wilfried Lagler & Klaus Schreiner Eine Stadt des Buches. Tübingen 1498-1998. 175 pp., ill. ISBN 3 9100 9025 7. DM 29.80. Aardig overzicht, verschenen n.a.v. tentoonstelling.

Mélanges d'histoire de la reliure offerts à Georges COLIN, ed. Claude Sorgeloos. Bruxelles: Tulkens, 1998. 281 pp., ill. Geen ISBN. Hommage aan voormalig conservator Kostbare Werken in de KB Brussel.

VAN BUEREN, Truus Leven na de Dood. Gedenken in de late Middeleeuwen. Utrecht/Museum Catharijneconvent/Turnhout: Brepols, 1999, ca. 264 pp., ca. 250 ill. (veel kleur), bibl., regs. ISBN 2 5035 0942 8. Museumeditie Dfl. 69,50. Ook veel handschriften.

CONWAY, Melissa The 'diario' of the printing press of San Jacopo di Ripoli (1476-1484). Commentary and transcription. Firenze: Olschki, 1999 (Storia della tipografia &c, 4). Viii+ 368 pp. ISBN 8 8222 4715 9. Lit 74000. Unieke bron over dagelijkse praktijk van vroege drukkers.

DEROLEZ, Albert & Benjamin Victor (eds.) Corpus Catalogorum Belgii III: Counts of Flanders, Provinces of East Flanders, Antwerp and Limburg. Brussel: Kon. Ac. Wet., Lett. & Schone Kunsten, 1999. 328 + 4 pls., regs. ISBN 9 0656 9677 6. (te bestellen via Brepols, Turnhout). Weer een (rijk) deel in voorspoedig verschijnende reeks belangrijke boekenlijsten.

DILTS M.R. M.L. Sosower & A. Manfredi Librorum graecorum Bibliothecae Vaticanae Index a Nicolao De Maiorinis compositus et Fausto Sabaoeo collatus anno 1553. Città del Vaticano: Biblioteca Apostolica Vaticana, 1998. (Studi e testi 384). Xxxvi + 122 pp. ISBN 8 8210 0684 0. Lit. 30.000.

GESCHREVEN, gedrukt, gedigitaliseerd. Elf eeuwen boekcultuur in de Lage Landen. (Zesde) Jaarboek voor Nederlandse boekgeschiedenis 1999. Leiden: Ned. Boekhistorische Vereniging, 1999. 257 pp., ill. ISBN 9 0751 3306 5. Dfl. 60. (NB: het lidmaatschap NBV, inclusief jaarboek, kost Dfl. 45).

HAERTEL, Helmar Kostbarkeiten aus den Sammlungen der Herzog August Bibliothek. Eine Führung von der Spätantike bis zur Reformation. Ausgewählt und eingeleitet von -. Wolfenbüttel: Herzog August Bibliothek, 1999. 72 pp., ill. ISBN 3 8837 3081 5. DM 15. Overzicht van geschiedenis van collectie met nadruk op 27 objecten (hs., druk, band).

Incunabula: studies in fifteenth-century printed books presented to Lotte HELLINGA. Ed. Martin DAVIES. London: The British Library, 1999. xviii + 650 pp., ill. ISBN 0 7123 4507 8. £ 50. Prachtige bundel voor belangrijke geleerde.

HILDEGARD von Bingen, Gebetbuch. Codex Latinus Monacensis 935 der Bayerische Staatsbibliothek München. Wiesbaden: Reichert, 1998. Begleitband (Gerard Achten, H. Hauke, Elisabeth Klemm & Karin Schneider). resp. 152 + 290 pp. DM 1850 + 240; alléén commentaar: DM 280.

VAN HUISSTEDE, P. & J.P.J. BRANDHORST. Dutch Printer's Devices 15th - 17th century. A Catalogue. With CD-Rom. Nieuwkoop: De Graaf, 1999. 3 delen. Viii + 1639 pp., geb. ISBN 9 0600 4440 1. (Met CD-Rom:

9 0600 4451 7). Dfl. 1450 (Euro 658). - zie varia.

'INTAVULARE'. Tavole di conzonieri romanzi. Tables de chansonniers romans. I: Canzonieri provienziali; II: Chansonniers Français. Città del Vaticano: Biblioteca Apostolica Vaticana, 1998. (Studi e testi 387-388). Xv + 375 & v + 196 pp., ill. ISBN 8 8210 0690 5 & 8 8210 0691 3. Lit. 120.000 en 50.000.

JANSEN-SIEBEN, Ria (ed.) Handschrift van Hulthem (KBR, 15.589-623). Facsimile. Brussel: Bibliografie van de Neerlandistiek, [1999]. Geen ISBN. Bef 1500 (uitverkocht). Met veel toewijding verzorgde facsimile van de 'nachtacht van de mnl letterkunde' (cf. Bif. 33).

JANSEN-SIEBEN, Ria (red.) 's Levens felheid in één band: handschrift-Van Hulthem. Brussel: Bibliografie van de Neerlandistiek, [1999]. 147 pp., ill. Behandelt diverse aspecten, tekstueel en materieel. Geen ISBN.

JÜRGENS, Henning P. Johannes a Lasco. Ein Leben in Büchern und Briefen - Eine Ausstellung der Johannes a Lasco Bibliothek Emden. Wuppertal: Foedus, 1999. 148 pp., ill. (geheel in kleur). ISBN 3 9327 3532 3. DM 36. Sympathieke en instructieve catalogus, met vooral aandacht voor exemplaargegevens (en veel afb.).

Initiaal H aan het begin 'Lange getijden van het H. Kruis'. Getijdenboek, 1469 vervaardigd in klooster Bethanië bij Arnhem. Arnhem, Bibliotheek Arnhem, Ms 287, fol. 84r. Afgebeeld in VAN BEMMEL.

KNAPEN, Luc La bibliothèque de l'abbaye de Saint-Hubert en Ardenne au dix-septième siècle. 1: Vie intellectuelle et religieuse d'une communauté bénédictine; 2: Édition du 'Catalogus librorum monasterii S. Huberti in Ardena. an° Domini 1665 conscriptus.' Leuven: Bibliotheek van de Faculteit der Godgeleerdheid, 1999. (= Documenta libraria, 20). xvi + 485; xlii + 636 pp., ill., regs. ISBN 9 0736 8329 7. BEF 2800 (70 Euro).

KOCK, Thomas Die Buchkultur der Devotio Moderna. Handschriftenproduktion, Literaturversorgung und Bibliotheksaufbau im Zeitalter des Medienwechsels. (= Tradition - Reform - Innovation; Studien zur Modernität des Mittelalters, 2). Frankfurt am Main &c.: Lang, 1999. 410 pp., ill., reg. ISBN 3 6313 4837 1. Zeer rijke Münsterse diss., mooi resultaat uit SFB 231 'Pragmatische Schriftlichkeit' (cf. Bif. 33). Biedt bovendien ook bibliografisch overzicht van alle conventsbibliotheken uit sfeer van Moderne Devotie.

KOOL, Marjolein 'Die conste vanden getale': een studie over Nederlandstalige rekenboeken uit de vijftiende en zestiende eeuw, met een glossarium van rekenkundige termen. Hilversum: Verloren, 1999. 403 pp., ill. - ISBN 9 0655 0050 2.

KRUIJF, José de Liefhebbers en gewoontelezers. Leescultuur in Den Haag in de Achttiende eeuw. Zutphen: Walburg, 1999. 368 pp., ill., geb. ISBN 9 0573 0080 X. Dfl. 79,50.

LANE, John A. & Mathieu LOMMEN & Johan DE ZOETE Dutch typefounders' specimens from the library of the KVB and other collections in the Amsterdam University Library with histories of the firms represented = Letterproeven van Nederlandse gietrijen uit de bibliotheek van de KVB en andere verzamelingen in de Universiteitsbibliotheek Amsterdam met geschiedenissen van de firma's. Amsterdam: De Buitenkant / Nieuwkoop: De Graaf, 1998. 350 pp., ill. (= Catalogus van de bibliotheek van de KVB, Koninklijke Vereeniging ter bevordering van de belangen des Boekhandels te Amsterdam, 11). ISBN 9 0703 8694 1. Dfl. 195. Exemplarisch opgezet en uitgevoerd.

LASEUR, W.A. m.m.v. Jos VAN HEEL Het Museum Meermann-Westreenianum 1848-1960: een bijdrage tot de geschiedenis van het museum en zijn bewoners. 's-Gravenhage: Museum van het Boek / Museum Meermann-Westreenianum, 1998. 236 pp., ill. ISBN 9 0739 3021 9. Dfl. 44,90.

SOURCES for the history of medieval books and libraries. Rita Schlusemann, Jos.M.M. Hermans & Margriet Hoogvliet (Eds.). (= Boekhistorische reeks, 2). Groningen: Forsten, 1999. xlii + 406 pp., ill., regs. ISBN 9 0698 0113 2. Dfl. 100. Bijdragen in Frans, Duits, Engels en Nederlands over diverse bronnen voor de geschiedenis van boeken en bibliotheken. Aangepaste teksten van voordrachten gehouden op de Groninger Codicologendagen 1996.

SCHMIDT, Wolfgang 500 Jahre Buchtradition in Köln. Von der Koelhoffschen Chronik bis zu den Neuen Medien. Köln, UStB, 1999. Begeleidt tentoonstelling in Keulen.

SCHREURS, Eugène De schatkamer van Alamire. Muziek en miniaturen uit keizer Karel's tijd. Leuven: Davidsfonds, 1999 168 pp., bibl. ISBN 9 0582 6038 0. Publieksvriendelijk boek met veel afbeeldingen. Tijdens de tentoonstelling BEF 850.

SZIRMAL, J.A. The archaeology of Medieval Bookbinding. Aldershot: Ashgate, 1999. 368 pp., (veel) ill., bibl., reg., geb. ISBN 0 8596 7904 7. £ 95. Diepgaande studie over de technische aspecten van de middeleeuwse boekband.

VAN THIENEN, Gerard & John GOLDFINCH (Eds.) Incunabula Printed in the Low Countries -- a Census. (Bibliotheca Bibliographica Neerlandica, xxxvi). Nieuwkoop: De Graaf, 1999. Lix + 636 pp., geb. ISBN 9 0600 4452 5. Dfl. 350 (Euro 159). - zie varia.

The TREASURES of Petrus Alamire. Music and Art in Flemish Court manuscripts (1500-1535) ed. Herbert Kellman. Gent: Ludion, 1999. 180 pp., ISBN 9 0554 4270 4. Tijdens de tentoonstelling: BEF 1195 (daarna duurder). Statutus questionis van alle bekende handschriften van deze veelzijdige verluchter en diplomaat. Met veel afb. in kleur.

WALTER, Ludwig K. Katalog der Wiegendrucke der Stiftsbibliothek zu Aschaffenburg (unter verwendung der Arbeiten von Hermann Leskien und Wendelin Renz). Würzburg: Schöningh, 1999 (Quellen und Forschungen zur geschichte des Bistums und Hochstifts Würzburg, 54). 448 pp., ill., deels in kleur, regs. ISBN 3 8771 7058 7. DM 95. Zeer goede catalogus met uitgebreide overzichten van de geschiedenis van de collectie en eerdere bezitters (met afb. eigendomsmerken), bindwerk, drukkers, penwerk.

CONGRESSEN EN LEZINGEN:

PAPIER: IDENTIFICATIE, INTERPRETATIE EN BESCHRIJVING
Het tienjarig bestaan van de VAR (Vereniging van Archief Restauratoren) is reden voor een colloquium op 29 oktober 1999 in Museum Boymans van Beuningen te Rotterdam. Info: Annie de Rover (+31) 076 529 4441.

HANDSCHRIFTEN VAN MAERLANT IN CONTEXT

Op 29-30 oktober 1999 wordt in de Lippische Landesbibliothek te Detmold een congres georganiseerd rond de daar bewaarde geïllustreerde codex van 'Der Nature Bloeme'. Info: fax [+49] 05231 92660 55 of www.llb-detmold.de/httpddoc/maerlant/maerlant.htm

PRINTING AND PUBLISHING 1450-1830

Het Consortium of European Research Libraries organiseert op 4 november 1999 in de Koninklijke Bibliotheek van België te Brussel een conferentie over 'Printing and Publishing in Europe and America 1450-1830 - Problems of Quantification'. Nadere gegevens over consortium of congres: (Dr) lotte.hellinga@bl.uk of marian.lefferts@bl.uk.

KEULEN EN STADSKRONIEKEN

5 November 1999 vindt te Keulen een interdisciplinair colloquium plaats over 'Spätmittelalterliche Stadtgeschichtsschreibung in Köln und im Reich', naar aanleiding van de verschijning van 'Koelhoffische Chronik', 500 jaar geleden. Meer details: Prof.Dr Wolfgang Schmitz, USTB, Universitätsstrasse 33, D-50931 Köln, fax: (+49) 221. 470 5166.

MODERNE DEVOTIE EN DE KUNST

Onder de titel 'Geen povere schoonheid' wordt op 11 en 12 november 1999 te Nijmegen een colloquium gehouden, waarbij ook boeken aan bod komen. De lezingen zullen gepubliceerd worden. Informatie en aanmelden: Titus Brandsma Instituut, Erasmusplein 1, NL-6525 HT Nijmegen, fax: (+31) 024-3612155, email: info@tbi.kun.nl

MUZIEKHANDSCHRIFTEN ROND PETRUS ALAMIRE

De musicologen van de KULeuven organiseren 25-28 november 1999 het congres 'The Burgundian-Habsburg Court Complex of Music Manuscripts (1500-1535) and the Workshop of Petrus Alamire'. Cf. Tentoonstelling. Info: Mariet Vriens, Alamire Foundation, Mgr. Ladeuzeplein 21, B-3000 Leuven, fax: (+32) 16. 324706, e-mail: mvriens@arts.kuleuven.ac.be.

HISTORISCHE CARTOGRAFIE

Op 26-27 november zal in de grote of O.L.V.Kerk te Breda een manifestatie plaatsvinden over de historische cartographie van de Nederlanden (congres, stadskarten). Daarbij is ook een tentoonstelling voorzien (met catalogus).

ACHTTTIENDE-EEUWS VERZAMELEN

Vrijdag 3 december 1999 zal in het Museum van het Boek / Meermann-Westreenianum te Den Haag een symposium plaats vinden over het verzamelen in de achttiende eeuw (niet enkel boeken!), in de periode van Van Westreenen. Nadere gegevens: Norma de Goederen, MMW, Prinsessegracht 30, NL-2514 AP Den Haag, fax: (+31) 070 363 0350.

LEZING ROGER WIECK

N.a.v. de tentoonstelling Leven na de Dood (zie UTRECHT) zal Roger S. Wieck, auteur van o.m. 'Time Sanctified' en 'Painted Prayers', zondag 12 december te 14.00 uur in Museum Catharijneconvent spreken met als titel: 'The Death desired: Book of Hours and the Medieval Funeral' (reserveren verplicht, tel. [+31] 030-2313835).

CODICOLOGENDAGEN 2000 UITGESTELD

Om diverse redenen kunnen de Groninger Codicologendagen geen doorgang vinden op 18-20 mei 2000. We houden U op de hoogte.

MIDDELEEUEWSE BOEKEN IN DE VOLKSTAAL.

6-9 Juli 2000 wordt door het 'Seminar in the History of the Book to 1500' weer een internationaal congres georganiseerd. Ditmaal over

'Bookproduction in the vernaculars: patronage, readers, cultural contexts'. Info.: dr M.M.Smith, Dept. Typography, University of Reading, GB-Reading RG6 6AU, e-mail: m.m.smith@reading.ac.uk

CIPL-APICES-CONGRES 2000

Van 22 tot 25 september 2000 zal te Weingarten (bij Ravensburg, Württemberg - BRD) het dertiende congres van het Comité International de Paléographie Latine / APICES plaats vinden: 'La collaboration dans la production de l'écrit médiéval'. Info (met voorlopig programma): <http://irht.cnrs-orleans.fr/cipl/weingtn.htm> of bij organisator (Frau) Prof. Dr. Herrad Spilling, Württembergische Landesbibliothek, Pf. 105441, D-70047 Stuttgart, fax: (+49) 711 212 4422, e-mail spilling@mailserver.wlb-stuttgart.de

V A R I A

IN MEMORIAM:

MAURITS SMEYERS

Tijdens een dienstreis in Portugal werd prof. dr Maurits Smeyers, gewoon hoogleraar aan de Katholieke Universiteit van Leuven, geheel onverwacht, uit het leven gerukt. Hij was een markante persoon die zich met al zijn krachten heeft ingezet voor de bestudering van de Vlaamse kunst, m.n. de laatmiddeleeuwse boekverluchting. Men denke bijvoorbeeld aan het door hem gestichte en geleide 'Studiecentrum Vlaamse miniatuurkunst' te Leuven. Voor zijn grote verdiensten kreeg hij de eretitel 'ambassadeur van Vlaanderen'. Een reeks belangrijke tentoonstellingen en grote publicaties kwamen onder zijn leiding tot stand. De KU bereidt een album te zijner nagedachtenis voor. Informatie hierover is in te winnen bij prof. dr Bert Cardon, afd. Kunstgeschiedenis, KU Leuven, Blijde Inkomststraat 21, B-3000 Leuven.

LEONARD BOYLE

Op de valreep bereikte ons het bericht dat Leonard Boyle OP, de voormalige prefect van de Vaticaanse Bibliotheek, na een korte ziekte op 25 oktober 1999 te Rome is overleden, temidden van zijn medebroeders van de San Clemente. Hij was lange jaren vurig pleitbezorger van Middeleeuwse Studies in het algemeen (hij was een van de drijvende krachten achter de FIDEM) en van Handschriftenstudies in het bijzonder (als Président van de CIPL een van de peetvaders van de internationale codicologen- & boekhistorische vereniging Apices).

We houden hun gedachtenis in ere; dat ze rusten in vrede.

BPH AMSTERDAM GERED

Na een lange tijd van onzekerheid (sedert 1993) is de Bibliotheca Philosophica Hermetica weer in rustiger vaarwater terecht gekomen. Het voortbestaan van deze, inmiddels beroemde bibliotheek in Amsterdam, is niet langer bedreigd. De gehele collectie is weer in handen van oprichter en eigenaar Joost R. Ritman. Ondanks alle dreigingen hebben de medewerkers al die jaren gestaag doorgewerkt: er werden diverse tentoonstellingen in eigen huis en elders geproduceerd en verschillende publicaties uitgebracht of ondersteund. Over de activiteiten, nu en in de toekomst, zullen wij U blijven informeren (zie ook onder tentoonstellingen).

BIFOLIUM is een informatieblad over activiteiten rond handschriften en oude drukken. Het bevat zoveel mogelijk gegevens over tentoonstellingen, catalogi, conferenties, workshops, bijeenkomsten van codicologen en bibliografen. Bij beschikbare ruimte kan een kort verzoek om informatie worden opgenomen. Bifolium verschijnt tweemaal per jaar, in april en oktober.

Een abonnement kost momenteel tien gulden per vier nummers (twee jaargangen), over te maken naar girorekening 33 50 785 (Postbank Arnhem-NL). Voor instellingen met gecompliceerde administratieve eisen is tien gulden per jaar verschuldigd. Na opgave van naam en adres bij de redactie ontvangt men een rekening of acceptgirokaart.

Mededeling voor onze abonnees in het buitenland: Omdat de kosten voor buitenlands betalingsverkeer buitensporig hoog uitvallen, vragen wij U bij voorkeur Uw betaling zo te regelen, dat de transferkosten voor Uw rekening komen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van een Eurocheque of internationale postwissel (in laatstgenoemd geval: ten name van Bifolium, Vakgroep Mediaevistiek RU Groningen, Postbus 716, NL-9700 AS Groningen). Dank U.

Message for our Foreign subscribers: As the charges for collecting your subscription are very high, we would like to ask you to mention on your cheque that the costs of transfer are yours. If you want to pay by an International PO-money order, would you please do so in the name of Bifolium, Department of Medieval Studies, PO Box 716, 9700 AS Groningen - The Netherlands. To keep things simple: please do not send cheques other than Euro-cheques, please (collecting costs are often more than the sum involved). Thank you.

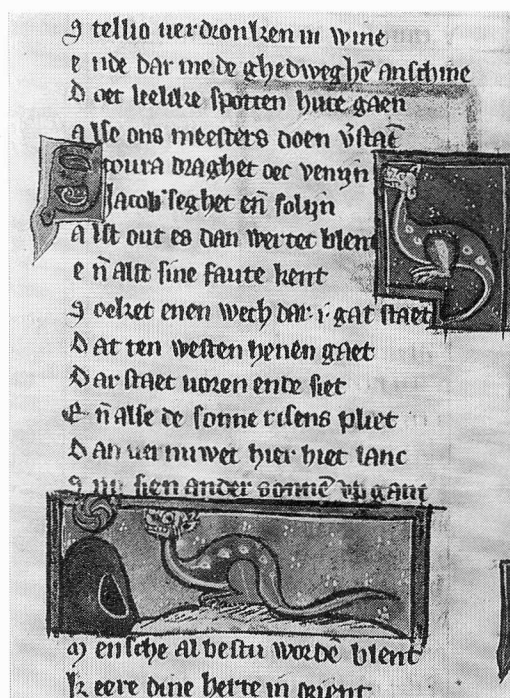
Redactie: Jos.M.M. Hermans [+31] 50 3636114, fax: 3637263, e-mail: jhermans@let.rug.nl en W.C.M. Wüstefeld [+31] 30 2313835, fax: 2317896).

WEER TWEE BIBLIOGRAFISCHE MONUMENTEN

De Nederlandse bibliografie kan zich gelukkig prijzen met alweer twee belangrijke referentiewerken. Er is een opvolger van Campbell's bibliografie van Incunabelen uit de Nederlanden, de ILC, waarin ook - zover bekend - alle bewaarde exemplaren zijn vermeld. Een becommentarieerd (en o.m. via CD-Rom zeer goed ontsloten) overzicht van alle drukkersmerken tot 1700 is beschikbaar in Dutch Printer's Devices. Zie resp. VAN THIENEN en VAN HUISSTEDE.

MIDDELEEUEWSE BOEKTITELS

De bijzonder handige gebleken 'list of identifications', een gecombineerde index en commentaar en identificaties, is als neven-werk verschenen bij het project van de British medieval library catalogues, (thans zo'n 400 pp a4!). Het bestand is thans ook beschikbaar op internet: <http://www.history.ox.ac.uk/postholders/shapre.htm> Meer gegevens via Dr Richard Sharpe: richard.sharpe@history.oxford.ac.uk

'Jacob van Maerlant, 'Der natueren Bloeme' ca 1300? Detmold, Lippische Landesbibliothek, Mscr. 70, fol. 102v. Inhoud en plaatsing zijn aanleiding voor een conferentie te Detmold